

Område Strategisk utveckling och stöd
Juridiska avdelningen

Enligt sändlista

Ändring av Livsmedelsverkets föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet och föreskrifter om offentlig kontroll

Innehåll

Förslag till ändring av Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet.....	1
1. Sammanfattning.....	3
2. Bakgrund.....	5
2.1. Nytt regelverk	5
2.2. Behovet av fortsatt översyn.....	5
3. Förordning (EU) 2017/625.....	6
3.1. Offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet.....	6
3.2. Avgifter.....	7
4. Ekologisk produktion.....	9
4.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	9
4.2. Livsmedelsverkets förslag.....	10
4.2.1. Inledning	10
4.2.2. Anmälan till kontrollsystemet.....	11
4.2.3. Delegering till kontrollorgan.....	11
4.2.4. Revision av kontrollorgan.....	11
4.2.5. Dispens.....	12
4.3. Alternativa lösningar.....	12
5. Kontrollprogram	13
5.1 Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	13
5.1.1 Kontrollprogram för livsmedel	13
5.1.2 Avgifter för kontrollprogrammen	14

5.2 Förslagen i huvudsak	15
5.2.1 Restsubstanser.....	15
5.2.2 Kontaminanter.....	16
5.2.3 Salmonella.....	18
5.2.4 Underlag för avgiftsbeslut.....	19
5.2.5 Redaktionella ändringar	20
5.3 Alternativa lösningar.....	20
6. Slakterier och vilthanteringsanläggningar.....	21
6.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	21
6.2. Livsmedelsverkets förslag.....	21
6.3. Alternativa lösningar.....	22
7. Övriga livsmedelsanläggningar.....	22
7.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	22
7.2. Livsmedelsverkets förslag.....	22
7.3. Alternativa lösningar.....	23
8. Godkännande och registrering	23
8.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	23
8.2. Livsmedelsverkets förslag.....	23
8.3. Alternativa lösningar.....	24
9. Exportkontroll	24
9.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	24
9.2. Livsmedelsverkets förslag.....	25
9.3. Alternativa lösningar.....	26
10. Kontroll av material och produkter i kontakt med livsmedel.....	26
10.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	26
10.2. Livsmedelsverkets förslag.....	27
10.3. Alternativa lösningar.....	27
11. Importkontroll	27
11.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå	27
11.2. Livsmedelsverkets förslag.....	28
11.2.1. Inledning	28
11.2.2. Grundavgifter m.m.....	29

11.2.3.	Provtagning och undersökning.....	30
11.2.4.	Kontroll utanför normalarbetstid	30
11.2.5.	Kontroll i enlighet med artikel 65-67 i förordning (EU) 2017/625.....	30
11.2.6.	Kontroll på annan plats än gränskontrollstationer	31
11.2.7.	Kontroll i enlighet med förordning (EU) 2019/2124	31
11.3.	Sammanfattning av förändringar av avgifterna.....	31
11.4.	Alternativa lösningar.....	32
12.	Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll	33
13.	Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd	34
14.	Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på .	35
15.	Kostnadmässiga konsekvenser av regleringen	36
16.	Överensstämmer med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.	36
17.	Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av speciella informationsinsatser..	36
18.	Vilka berörs av regleringen?	36
19.	Effekter för kommuner och kontrollorgan	37
20.	Miljö och jämställdhet	38
21.	Uppföljning och utvärdering av föreskrifterna	38
	Talesperson	38

1. Sammanfattning

Mot bakgrund av ny lagstiftning, både inom EU och nationellt, beslutade Livsmedelsverket i juni 2021 nya föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Vissa avgifter ändrades dock inte utan överfördes till de nya föreskrifterna utan att någon översyn gjordes. Denna översyn har nu i huvudsak genomförts varför flera ändringar av avgifter föreslås. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Livsmedelsverket föreslår i korthet följande.

- Avgiftsnivåerna för kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar samt övriga livsmedelsanläggningar justeras. För slakterier och vilthanteringsanläggningar innebär detta i huvudsak en avgiftssänkning.
- Livsmedelsverket föreslår även att avgifterna för godkännande och registrering justeras eftersom dessa är baserade på timtaxorna för kontrollen av respektive anläggningstyp som nu föreslås ändras.

- Livsmedelsverket har vidare genomfört en översyn av exportkontrollen varför en ny timtaxa för denna kontroll föreslås. Denna timtaxa föreslås gälla oavsett anläggningstyp.
- Det föreslås även en ny avgift för kontroll av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Det är en ny kontroll som ska utföras av Livsmedelsverket. Oavsett anläggningstyp föreslås timtaxan vara densamma.
- Livsmedelsverket kommer även fortsatt att ha ett stödsystem för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Verket kommer att återkomma senare i år med utformningen av detta stödsystem.
- Avseende den kontroll som Livsmedelsverket utför vid import har utformningen av föreskrifterna setts över. Då verksamheten har ett stort underskott föreslås höjda avgifter för all form av gränskontroll.
- Eftersom regleringen på EU-nivå ändras från den 1 januari 2022 avseende ekologisk produktion föreslår Livsmedelsverket ett införande av avgifter för anmälan till kontrollsystemet, delegation till kontrollorgan och revision av kontrollorgan. Även avgiften för ansökan om tillstånd att använda icke-ekologiska ingredienser justeras.
- Vid Livsmedelsverket pågår för närvarande en översyn av de kontrollprogram som verket ansvarar för. Vad gäller kontrollprogrammen för rests substanser och kontaminanter föreslår Livsmedelsverket inte någon justering av avgifterna. Däremot avseende kontrollprogrammet avseende salmonella föreslås att avgifter tas ut av både slakterier och styckningsanläggningar. Respektive avgiftskollektiv står därmed för sin del av kostnaden för administration, provtagning och analys.

Livsmedelsverket föreslår även vissa ändringar i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll. Ändringarna består främst i att regleringen avseende det nationella kontrollprogrammet avseende salmonella föreslås tas bort. Verket föreslår också att det i föreskrifterna införs en bestämmelse om att livsmedelsföretagare och andra verksamhetsutövare på begäran av verket ska lämna de uppgifter om sina anläggningar eller verksamheten i övrigt som verket behöver för bedömningen av verksamhetens kontrollbehov. Detta är i sig ingen ändring mot dagens reglering.

2. Bakgrund

2.1. Nytt regelverk

I mars 2017 antog EU den s. k. nya kontrollförordningen, förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel. Förordningen innehåller t.ex. bestämmelser om finansieringen av offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Förordningen tillämpas sedan den 14 december 2019.

I och med antagandet av förordning (EU) 2017/625 behövde även en översyn av de nationella författningarna i Sverige genomföras. Inför att förordningen började tillämpas den 14 december 2019 gjorde regeringen således de nödvändiga justeringarna på förordningsnivå som inte i sig först krävde ändringar på lagnivå.

Riksdagen beslutade sedan i slutet av februari i år om ändringar i exempelvis livsmedelslagen (2006:804) och lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter. Regeringen har därefter beslutat om följdändringar på förordningsnivå i exempelvis förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från tredjeland, livsmedelsförordningen (2006:813), förordningen (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter, djurskyddsförordningen (2019:66) och förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. Författningsändringarna trädde huvudsakligen i kraft den 1 april 2021, men vissa ändringar trädde i kraft så sent som i juli.

2.2. Behovet av fortsatt översyn

Med tanke på den översyn av de nationella författningarna som nu skett med anledning av den nya förordningen (EU) 2017/625 ansåg Livsmedelsverket att det var nödvändigt att helt se över sina avgiftsföreskrifter. Livsmedelsverket beslutade därför den 21 juni 2021 om nya föreskrifter om avgifter, Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Dessa föreskrifter ska tillämpas från den 1 januari 2022. Såsom Livsmedelsverket angav i den remiss som föregick beslutet om nya föreskrifter har under året pågått översyn av ytterligare kontroll och avgifter såsom exempelvis kontrollprogrammen och import- och exportkontroll. Förslagen med anledning av denna översyn remitteras nu.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2022, prop. 2021/22:1, föreslagit vissa förändringar avseende det s.k. nedsättningsanslag, anslaget 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter, som Livsmedelsverket erhåller för nedsättning av avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet vid slakterier och vilthanteringsanläggningar. För att finansiera kostnader som inte kan täckas av avgifter anser regeringen att medel för att finansiera vissa kostnader i den offentliga kontrollen av slakterier och

vilthanteringsanläggningar bör överföras till anslaget 1:14 Livsmedelsverket. Därför minskas anslaget med 34 000 000 kronor fr.o.m. 2022. Detta innebär att tillgängliga medel för nedsättning av slakteriavgifter fr.o.m. 2022 kommer att uppgå till 73,2 miljoner kronor enligt förslaget. Anslaget 1:14 Livsmedelsverket ökas med 27,2 miljoner kr.

Livsmedelsverket konstaterar att arbetet med framtagandet av ett stödsystem för slakterier och vilthanteringsanläggningar fortgår. Eftersom detta system inte kommer att regleras i avgiftsföreskrifterna och är beroende av de beslut som riksdagen fattar om regeringens budgetförslag omfattar inte denna remiss detta system. Däremot har den översyn som nämnts ovan fått följdverkningar för de avgifter avseende kontrollen av samtliga livsmedelsanläggningar som beslutades i juni. Såsom kommer att framgå nedan föreslår Livsmedelsverket därför justeringar i ett flertal avgifter. Löpande redogörs för konsekvenser och effekter av de nya avgifterna.¹

Under 2022 kommer Livsmedelsverket att fortsätta översynen av verkets samtliga kontrollprogram och dess finansiering bl.a. utifrån kommande ändringar i EU-regler. Beroende på resultatet av översynen kan de avgifter som nu föreslås komma att ändras redan från 2023.

3. Förordning (EU) 2017/625

3.1. Offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet

Förordning (EU) 2017/625 använder två begrepp, offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, för att beskriva den kontroll som utförs. Den offentliga kontrollen avser den verksamhet som utförs av behöriga myndigheter för att verifiera att aktörerna efterlever förordningen och de bestämmelser som avses i artikel 1.2 samt att djur eller varor uppfyller kraven enligt dessa bestämmelser, inbegripet inför utfärdandet av officiella intyg eller officiella attesteringar.

Med annan offentlig verksamhet avses enligt artikel 2.2 annan verksamhet än offentlig kontroll som utförs av de behöriga myndigheterna, eller av de organ med delegerade uppgifter eller de fysiska personer till vilka viss annan offentlig verksamhet har delegerats, däribland verksamhet för att kontrollera om det förekommer djursjukdomar eller växtskadegörare, förebygga eller begränsa spridningen av sådana djursjukdomar eller växtskadegörare, utrota dessa djursjukdomar eller växtskadegörare, bevilja tillstånd eller godkännanden och utfärda officiella intyg eller officiella attesteringar. Som exempel från Livsmedelsverkets verksamhet kan nämnas beslutsfattande, registrering av anläggningar och provningar.

¹ Av 2 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning framgår att förordningen inte är tillämplig på sådana avgifter som omfattas av samrådsskyldigheten enligt 7 § avgiftsförordningen (1992:191), vilket de avgifter som föreslås i denna remiss gör.

I 2 § livsmedelslagen (2006:804) utvidgas begreppet offentlig kontroll till att omfatta även kontroll i övrigt av att lagen och föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen följs. Begreppet annan offentlig verksamhet utvidgas på motsvarande sätt.

3.2. Avgifter

3.2.1. Inledning

Av artikel 78 i förordning (EU) 2017/625 framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att tillräckliga finansiella resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla den personal och andra resurser som de behöriga myndigheterna behöver för att utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Avgiftsreglerna delas upp i obligatoriska avgifter enligt artikel 79, för vilka medlemsstaterna ska ta ut avgifter för offentlig kontroll, och andra avgifter enligt artikel 80, för vilka medlemsstaterna får ta ut avgifter.

3.2.2. Obligatoriska avgifter enligt förordning (EU) 2017/625

De obligatoriska avgifterna omfattar dels den offentliga kontroll som sker vid gränskontrollstationer, dels den offentliga kontroll som utförs i samband med den verksamhet som avses i kapitel II i bilaga IV till förordning (EU) 2017/625, dvs. offentlig kontroll i slakterier, i styckningsanläggningar, i bearbetningsanläggningar avseende vilt, av mjölkproduktion och av produktion och utsläppande på marknaden av fiskeri- och vattenbruksprodukter. De obligatoriska avgifterna omfattar inte annan offentlig verksamhet.

De obligatoriska avgifterna ska tas ut antingen motsvarande kostnaden beräknad enligt artikel 82.1 eller med de belopp som anges i kapitel II i bilaga IV avseende verksamheterna. För svensk del har riksdag och regering beslutat att de fasta belopp som anges i bilaga inte ska användas.

Beräkning av de obligatoriska avgifterna ska enligt artikel 82.1 ske genom någon av de två beräkningsmetoder som nämns i artikeln eller som en kombination av dessa:

- a) Som ett schablonbelopp på grundval av de behöriga myndigheternas totala kostnader för offentlig kontroll under en bestämd tid, som tas ut av alla aktörer oavsett om de verkligen varit föremål för offentlig kontroll under referensperioden eller inte; vid fastställandet av avgiftsnivån för olika sektorer, verksamheter och kategorier av aktörer ska de behöriga myndigheterna ta hänsyn till hur den berörda verksamhetens typ och storlek och de relevanta riskfaktorerna påverkar fördelningen av de totala kostnaderna för dessa offentliga kontroller.
- b) På grundval av beräkningen av de verkliga kostnaderna för varje enskild offentlig kontroll, tillämpat på de aktörer som varit föremål för sådan offentlig kontroll.

Livsmedelsverket tillämpar en kombination av metoderna vid beräkningen av avgifterna.

Vid beräkningen av avgifter finns också en begränsning i artikel 82.2 till att resekostnader inte får beaktas på ett sätt som missgynnar vissa aktörer på grund av avståndet mellan deras lokaler och den plats där de behöriga myndigheterna är belägna.

Enligt artikel 79.2 c i förordningen ska avgift också tas ut för offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad. Med sådan kontroll avses kontroll som

- i) har blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad hos samma aktör påvisats under en offentlig kontroll som utförts i enlighet med denna förordning, och
- ii) utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.

Av artikel 83 följer att avgifter för sådan offentlig kontroll eller för annan offentlig verksamhet som utförs på grundval av ett klagomål ska tas ut av aktören endast om den kontrollen leder till att den bristande efterlevnaden bekräftas.

Av samma artikel framgår också att avgifter som tas ut i enlighet med artiklarna 79 och 80 inte får återbetalas direkt eller indirekt, förutom i de fall de har uttagits felaktigt.

Det finns enligt artikel 79.3 fyra möjligheter att på objektiva och icke-diskriminerande grunder minska beloppet för avgifterna för de verksamheter som har obligatoriska avgifter:

- a) Intressena hos aktörer med liten produktion.
- b) Traditionella metoder som används för produktion, bearbetning och distribution.
- c) Behoven hos aktörer i regioner med särskilda geografiska begränsningar.
- d) Den utsträckning i vilken aktörerna hittills har följt de relevanta bestämmelser som avses i artikel 1.2, i enlighet med vad som fastställts genom offentlig kontroll.

3.2.3. Avgifter som regleras nationellt

Enligt artikel 80 får medlemsstaterna ta ut andra avgifter eller pålagor för att täcka kostnaderna för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet än de avgifter som avses i artikel 79, om detta inte är förbjudet enligt annan lagstiftning. Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, har därför på nationell nivå möjlighet att föreskriva om skyldighet att betala avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Bestämmelser om avgifter på livsmedelsområdet finns framför allt i förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter. I förordningen ges Livsmedelsverket bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter och ytterligare föreskrifter om hur dessa ska beräknas.

På nationell nivå finns den övergripande avgiftsförordningen (1992:191) som reglerar hur stora avgifter en myndighet får ta ut. För det fall regeringen inte har föreskrivit annat, ska enligt 5 § avgifter beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader (full kostnadstäckning).

Regeringen har dock avseende avgifter på livsmedelsområdet föreskrivit annat när det gäller annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontroll som avser de verksamheter som omfattas av artikel 79.1 a och 2. I 17 § förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter anges att det i artiklarna 81 och 82 i förordning (EU) 2017/625 finns bestämmelser om hur avgiften för offentlig kontroll för verksamheter som omfattas av artiklarna 79.1 a och 79.2 i samma förordning ska beräknas. Vidare anges att artiklarna 81 och 82 även ska tillämpas vid beräkningen av avgift för annan offentlig verksamhet som hänger samman med sådan kontroll. Av 17 § förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter framgår att även sådana avgifter ska beräknas enligt artikel 81 och 82 i förordning (EU) 2017/625. Liknande skrivningar finns i förordningen om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredjeland, förordningen om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter och djurskyddsförordningen vilket har betydelse i huvudsak för slakterier och vilthanteringsanläggningar.

4. Ekologisk produktion

4.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

I maj 2018 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007. Den nya EU-förordningen om ekologisk produktion ska börja tillämpas den 1 januari 2022 och ersätter den gällande rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91.

I förordning (EU) 2018/848 fastställs principer och regler för ekologisk produktion, tillhörande certifiering och användning av uppgifter om ekologisk produktion i märkning och marknadsföring samt regler för kontroller utöver de som gäller enligt förordning (EU) 2017/625.

Reglerna om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i förordning (EU) 2018/848 gäller utöver de regler som finns i förordning (EU) 2017/625. De behöriga myndigheterna får fortsatt delegera vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen och vissa uppgifter med kopplingar till annan offentlig verksamhet till kontrollorgan. Ett kontrollorgan definieras i förordningen som ett organ som är en separat juridisk person till vilken de behöriga myndigheterna har delegerat vissa uppgifter som ingår i den offentliga kontrollen eller vissa uppgifter med koppling till annan offentlig verksamhet. Vissa uppgifter får inte delegeras, så som t.ex. att motta anmälningar om verksamhet från aktörer och aktörsgrupper. De behöriga myndigheterna ska införa rutiner och förfaranden för övervakning av kontrollorganen. Behöriga myndigheter i Sverige är Livsmedelsverket och Jordbruksverket.

En ändring mot den nu gällande förordningen är att medlemsstaterna ska ha ansvaret för att upprätta och offentliggöra den heltäckande förteckning över ekologiska aktörer som ska finnas. Idag utförs denna uppgift i Sverige av kontrollorganen. Syftet med att offentliggöra förteckningen är att skapa insyn i certifieringssystemet för ekologiska aktörer. Offentliggörandet ska ske på lämpligt sätt, bl.a. genom länkar till en gemensam webbplats där uppgifterna framgår. Kravet på att förteckningen ska vara heltäckande har av regeringen tolkats som att alla uppgifter måste publiceras på samma webbplats. Regeringen föreslog därför i prop. 2020/21:187 Ändrade regler för kontroll av ekologisk produktion att Livsmedelsverket och Jordbruksverkets tillsammans ska ansvara för att på en webbplats offentliggöra förteckningen. Riksdagen har den 29 september 2021 beslutat att bifalla propositionen.

Livsmedelsverket ska således, tillsammans med Jordbruksverket, ta emot anmälningar från aktörer. För detta krävs att ett anmälningssystem utvecklas. Denna utveckling och den fortlöpande administrationen av förteckningen behöver finansieras då myndigheterna inte tillskjutits några extra medel för detta.

Sverige kommer att fortsätta med systemet att de behöriga myndigheterna får delegera offentlig kontroll till kontrollorganen. Nu tillkommer att även annan offentlig verksamhet får delegeras. Förordning (EU) 2018/848 uppställer dock striktare krav på delegationen vilket innefattar att Livsmedelsverket minst en gång per år ska genomföra revision av kontrollorganen. Sker inte detta får inte delegationen fortlöpa. Viss sådan revision har utförts de senaste åren men någon avgift har inte tagits ut. Livsmedelsverket har konstaterat att det krävs annan finansiering av denna revision fortsättningsvis.

För att en produkt ska få kallas ekologisk måste minst 95 procent av ingredienserna av jordbruksursprung bestå av ekologiska råvaror. När det inte finns ekologiska ingredienser av jordbruksursprung att tillgå kan producenter ansöka hos Livsmedelsverket om att få använda en konventionell ingrediens för användning i en sammansatt produkt. Det betyder att en producent av ekologiska varor kan använda en liten andel icke-ekologiska ingredienser, så kallade konventionella ingredienser. Livsmedelsverket tar ut en avgift för denna dispensansökan. Avgiften infördes 2016 men har därefter inte justerats.

4.2. Livsmedelsverkets förslag

4.2.1. Inledning

Det är således i fyra avseenden som avgiftsfinansiering behöver tillkomma eller justeras; anmälan till kontrollsystemet, delegation av kontroll, revision av kontrollorgan och dispenser inom ekologisk produktion.

4.2.2. Anmälan till kontrollsystemet

Aktörer som vill släppa ut ekologiska produkter på marknaden måste från den 1 januari 2022 anmäla sig till kontrollsystemet hos den behöriga myndigheten. Livsmedelsverket föreslår att det ska utgå en avgift för denna anmälan. Detta för att täcka dels utvecklingskostnaderna av det nya anmälningssystemet, dels den administrativa hanteringen av anmälan. Då fråga är om annan offentlig verksamhet är avgiften beräknad utifrån full kostnadstäckning. På grund av att pågående utvecklingsarbete kan Livsmedelsverket nu inte föreslå vad avgiften ska uppgå till. Verket återkommer med ett förslag så snart detta är möjligt.

4.2.3. Delegering till kontrollorgan

Livsmedelsverket föreslår att kontrollorgan som ansöker om delegering av offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet ska betala en avgift till Livsmedelsverket för ärendehantering. Avgiften ska betalas i samband med att ansökan lämnas in till verket. Vid delegeringen ska Livsmedelsverket beakta reglerna de allmänna reglerna om delegation i kapitel III till förordning (EU) 2017/625 och i synnerhet de för ekologisk produktion specifika reglerna om delegation i artikel 40 i förordning (EU) 2018/848. Handläggningen är därmed standardiserat och likvärdig för företagen. Eftersom handläggningen därmed blir av rutinkaraktär, även om det är en sällan förekommande arbetsuppgift, bedömer Livsmedelsverket att det är lämpligt med en fast avgift.

Det är som nämnts inte vanligt förekommande med ansökningar om delegering, senast detta inträffade var 2016. Livsmedelsverket uppskattar dock att tidsåtgången kommer att vara likvärdig med den som åtgått historiskt, vilket varit ca 40 timmar. Arbetsuppgiften utförs av statsinspektörer på område Styrning och vägledning och timkostnaden är därför beräknad utifrån den genomsnittliga lönen för statsinspektörer inom området.

Arbetsuppgiften är att anse som annan offentlig verksamhet utan koppling till någon offentlig kontroll. Detta innebär att avgiften inte ska beräknas utifrån reglerna i förordning (EU) 2017/625 utan från nationell reglering. Principen om full kostnadstäckning enligt 5 § avgiftsförordningen gäller således eftersom regeringen inte beslutat om något annat. Livsmedelsverket föreslår därför att avgiften blir 36 800 kr. Detta är beräknat utifrån en timkostnad om 920 kr per timme.

4.2.4. Revision av kontrollorgan

Livsmedelsverket föreslår att kontrollorganen ska få börja betala för den revision verket måste utföra av dem minst en gång årligen från årsskiftet. Även om verket bedrivit viss kontroll tidigare har den på grund av anslagsfinansiering varit eftersatt då den konkurrerat med annan verksamhet. När revisionen nu måste ske löpande för att delegationen till kontrollorganen ska kunna fortlöpa krävs extern finansiering.

Livsmedelsverkets handläggning består dels i arbete på verket, dels på kontrollorganets huvudkontor. Därtill tillkommer s.k. skuggkontroll. Verket har utifrån den begränsade kontroll som förevarit noterat att denna varierar i tid i viss mån även om den genomsnittligt rört sig kring 30 timmar.

Livsmedelsverket föreslår nu en avgift om 920 kr per timme för denna revision. Även om revisionen av kontrollorganen av de olika kontrollorganen bör innehålla samma moment kan respektive kontrollorgans individuella förutsättningar påverka åtgången av kontrolltiden. Organen är av olika storlek vilket i detta hänseende kan ge utslag på tiden på ett annat sätt jämfört med uppgiften att granska dess ansökan om delegering. Särskilt noterbart är att Livsmedelsverket har en överenskommelse med länsstyrelserna om en motsvarande revision av deras verksamhet. Även för denna revision utgår en timtaxa.

Revisionen av kontrollorganen är annan offentlig verksamhet varför avgiften är beräknad utifrån den nationella principen om full kostnadstäckning. Arbetsuppgiften utförs av statsinspektörer på område Styrning och vägledning och timkostnaden är därför beräknad utifrån den genomsnittliga lönen för statsinspektörer inom området.

4.2.5. Dispens

Livsmedelsverket föreslår att avgiften för ansökan hos Livsmedelsverket om tillstånd att använda ingredienser från icke-ekologiskt jordbruk i ekologisk produktion av livsmedel ska uppgå till 1 840 kr. Avgiften, som motsvarar en genomsnittlig handläggningstid om två timmar, är en höjning från dagens 1 300 kr som gällt sedan 2016. Arbetsuppgiften utgör annan offentlig verksamhet varför avgiften är beräknad utifrån från principen om full kostnadstäckning. Arbetsuppgiften utförs av statsinspektörer på område Styrning och vägledning och timkostnaden är därför beräknad utifrån den genomsnittliga lönen för statsinspektörer inom området på samma sätt som övriga avgifter inom ekologisk produktion, dvs. 920 kr per timme.

4.3. Alternativa lösningar

Livsmedelsverket har övervägt några alternativa lösningar. Det första alternativet är att även fortsättningsvis inte ta ut någon avgift för vare sig ansökan om delegering från kontrollorganen eller revisionen av dem. Detta leder dock till en fortsatt underfinansiering av verksamheten och annan verksamhet skulle få stå tillbaka på grund av att anslagsmedel måste användas. Andra alternativa lösningar är timtaxa för ansökan och fast avgift för revisionen. Eftersom delegeringen är en på EU-nivå tydligt reglerad arbetsuppgift har dock timtaxa bedömts som olämpligt. Det skulle bl.a. medföra en onödig administration i det enskilda fallet. En nackdel med en fast avgift för ansökan är att det, för det fall tidsåtgången skulle variera, finns en risk för att vissa företag får betala för mycket eller för lite. Delegation till kontrollorgan är en sällan förekommande arbetsuppgift för Livsmedelsverket varför en exakt tidsuppskattning till grund för en fast avgift är svår att göra. Risk finns att avgiften visar sig felaktig och relativt snart behöver ändras igen.

Livsmedelsverket har dock för avsikt att se över avgiften regelbundet för att vid behov justera denna.

En fast avgift för revisionen av kontrollen är en alternativ lösning som skulle ge förutsägbarhet avseende avgiften eftersom den då blir densamma för alla. Emellertid riskerar en fast avgift för revisionen att ge för hög avgift i vissa fall och för låg avgift i andra fall. Som nämnts ovan används också timtaxa i hög grad inom Livsmedelsverket, exempelvis vid revision av länsstyrelserna.

För dispensansökan är den alternativa lösningen att inte höja avgiften men detta innebär en fortsatt underfinansiering av verksamheten.

För anmälan till kontrollsystemet är det enda alternativet till en fast avgift att inte ta ut någon avgift. Anslag måste då användas för att finansiera handläggningen vilket skulle medföra att annan verksamhet skulle kunna bli underfinansierad.

5. Kontrollprogram

5.1 Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

5.1.1 Kontrollprogram för livsmedel

I Sverige finns kontrollprogram vars syfte är att, via provtagning som kontrollmetod, tillse att eventuell förekomst av rests substanser, främmande ämnen (kontaminanter) eller bekämpningsmedel i livsmedel inte överskrider acceptabla nivåer (gränsvärden) eller finns alls i livsmedlen (förbjudna ämnen). Sverige har dessutom särskilda garantier för salmonella utifrån att Sverige som land har låg frekvens av salmonella.

Salmonellagarantierna innebär i korthet att det krävs intyg på salmonellafrihet vid import och införsel av kött och ägg från andra länder, som inte har dessa garantier. En förutsättning för att få behålla garantierna är att prover tas inom ramen för Sveriges nationella kontrollprogram för salmonella.

Kontrollprogrammen är en viktig del för att säkerställa livsmedelssäkerheten och redligheten för konsumenter. Programmen regleras i EU- och nationell lagstiftning och det finns krav på bl.a. antal prover, provtagningsmetoder, analysmetoder samt inrapportering av resultat till Efsa (European Food Safety Authority) och EU-kommissionen.

Enligt 18 a § livsmedelsförordningen är det Livsmedelsverket som inom ramen för ett nationellt eller unionsrättsligt kontrollprogram ska utföra de stickprovsundersökningar som behövs för att övervaka förekomsten av bekämpningsmedelsrester, rests substanser och andra ämnen samt salmonella i livsmedel.

Livsmedelsverket koordinerar bl.a. följande kontrollprogram:

- *Restsubstanser i animalieprodukter (kontrollprogrammet för restsubstanser)*
Programmet har sin grund i rådets direktiv 96/23/EG om införande av kontrollåtgärder för vissa ämnen och restsubstanser av dessa i levande djur och i produkter framställda därav och om upphävande av direktiv 85/358/EEG och 86/469/EEG samt beslut 89/187/EEG och 91/664/EEG. Direktivet är upphävt genom förordning (EU) 2017/625 men övergångsbestämmelser följer av artikel 150 i den förordningen.
- *Dioxiner och PCB i livsmedel (kontrollprogrammet för kontaminanter)*
I kommissionens förordning (EG) nr 1881/2006 om fastställande av gränsvärden för vissa främmande ämnen i livsmedel fastställs gränsvärden för dioxiner. I kommissionens förordning (EU) 2017/644 om provtagnings- och analysmetoder för kontroll av halter av dioxiner, dioxinlika PCB och icke-dioxinlika PCB i vissa livsmedel och om upphävande av förordning (EU) nr 589/2014 framgår hur provtagning, beredning och analys ska utföras.
- *Salmonella i animalieprodukter (kontrollprogrammet för salmonella)*
Kontrollprogrammet har nationell grund men är godkänt av kommissionen och utgör en förutsättning för att Sverige ska få behålla de särskilda garantier som följer av artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung. Salmonellagarantierna regleras av Kommissionens förordning (EG) nr 1688/2005 om tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 gällande särskilda salmonellagarantier för sändningar till Finland och Sverige av vissa köttsorter och ägg.

5.1.2 Avgifter för kontrollprogrammen

Kontrollprogrammen finansieras med anslag och avgifter som tas ut av berörda livsmedelsföretagare.² Avgifterna utgör inte sådana obligatoriska avgifter som följer av artikel 79 i förordning (EU) 2017/625 utan beräknas enligt nationell lagstiftning.³ Principen om full kostnadstäckning gäller således vilket innebär att, om inte regeringen har föreskrivit något annat, ska avgifter beräknas så att de täcker verksamhetens kostnader (jfr 5 § avgiftsförordningen).

Enligt 12 § förordningen om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter får Livsmedelsverket meddela föreskrifter om skyldighet att betala avgift för att bekosta kontroll av rester av bekämpningsmedel, veterinärmedicinska preparat, persistenta organiska miljöföroreningar och andra främmande ämnen i livsmedel som producerats i Sverige.

² Se avsnitt 5.2.

³ Se avsnitt 3.

I 6 kap. Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet regleras avgifter för provtagning och undersökning avseende kontrollprogrammen.

Avgifterna för kontrollprogrammen justeras normalt enligt ett treårigt intervall och höjdes senast den 1 januari 2018. Med anledning av kommande EU-rättsliga regeländringar såvitt avser kontrollprogrammen för kontaminanter och rests substanser, och utifrån Livsmedelsverkets pågående översyn av samtliga kontrollprogram och dess finansiering, är nu föreslagna avgifter beräknade utifrån uppskattade kostnader för ett år; 2022. Nya beräkningar kommer att göras för perioden 2023-2025 och avgifterna kan därmed, beroende på resultatet av pågående översyn, komma att ändras från 2023.

Vid beräkning av avgifter för respektive kontrollprogram utgår Livsmedelsverket från prognostiserade genomsnittskostnader och beaktar en generell kostnadsutveckling. Kostnaderna för programmen avser administration, provtagning och analys. Med *administration* avses lön för personal som centralt hanterar respektive kontrollprogram inklusive det datastöd och andra drifts- och resekostnader som direkt behövs för detta arbete. Med *provtagning* avses alla kostnader för provtagning inklusive resekostnader. Med *analys* avses alla kostnader för de analyser, inklusive provmottagning och provpreparering, metodutveckling och rapportering som krävs enligt kontrollprogrammet.

5.2 Förslagen i huvudsak

5.2.1 Restsubstanser

Inom kontrollprogrammet för rests substanser tar Livsmedelsverket prover på mjölk, ägg, tama hov- och klövdjur, hägnat vilt (ren, kron- och dovhjort), fjäderfä, fisk, honung och vilt. Av 6 kap. 1 och 2 §§ samt 2 a § 1 p LIVSFS 2021:8 framgår att avgifter tas ut för provtagning och undersökning avseende mjölk, ägg, tama hov- och klövdjur, hägnat vilt och fjäderfä. Den del av kontrollprogrammet för rests substanser som avser provtagning och undersökning av fisk, honung och vilt är anslagsfinansierad.

Livsmedelsverket föreslår ett förtydligande i föreskrifterna så att det istället för hägnat vilt specificeras vilka djurslag som här avses, nämligen ren samt kron- och dovhjort i hägn.

Vad avser provtagning på mjölk föreslår Livsmedelsverket också en ändring i fråga om beräkningsgrund för avgiften. Istället för att beräkna avgiften per tusen liter föreslår Livsmedelsverket att avgiften beräknas per ton. Den föreslagna ändringen från liter till ton innebär inte någon förändring i sak.

Avgifterna för kontrollprogrammet för rests substanser är fördelade på mjölk, ägg och kött. Fördelningen av kostnaderna baseras på antalet prover, det vill säga andelen prover inom

det aktuella avgiftsområdet (mjölk, ägg eller kött). Vidare beaktas eventuella samordningsvinster vad gäller administration, provtagning och analys. Beräkning av avgift för respektive anläggning (mejeri, äggpackeri samt slakteri och vilthanteringsanläggning) baseras på produktionsvolym. Uppskattade kostnader och avgiftsintäkter för restsubstansprogrammet under 2022 följer av tabellen enligt nedan.

Prognos för kontrollprogrammet för restsubstanser 2022

(tkr)	Ingående balans	Kostnader 2022	Produktionsvolym (ton)	Avgift (kr)	Intäkter 2022	Utgående balans
Mjölk	-214	2 641	2 773 000	0,88	-2 440	-13
Ägg	-132	1 433	148 000	9,99	-1 479	-178
Kött	-1 303	16 179	581 000	25,62	-14 885	-9
Totalt	-1 649	20 253			-18 804	-200

*Produktionsvolym baserad på statistik för 2020 gällande mjölk och ägg samt baserad på planerad slakt 2021 för kött.

Enligt vad som följer av tabellen finns inför 2022 ett ackumulerat överskott (ingående balans) för kontrollprogrammet för restsubstanser. Med beaktande av detta, samt utifrån prognostiserade kostnader enligt ovan, föreslår Livsmedelsverket att avgifterna för mjölk, ägg och kött inom kontrollprogrammet för restsubstanser inte ändras inför 2022. Som tabellen ovan visar kommer överskottet med föreslagna avgifter successivt att minska. Resterande överskott kommer att ingå i beräkningsunderlaget för avgifterna inför perioden 2023-2025. Beroende på resultatet av pågående översyn kan, som tidigare nämnts, avgifterna komma att ändras redan från 2023.

5.2.2 Kontaminanter

Vilka livsmedel som provtas och undersöks inom ramen för kontrollprogrammet för kontaminanter (dioxiner och PCB) varierar. Årligen eller regelbundet provtas tama hov- och klövdjur, fisk, mjölk, ägg, barnmat som färdigrätter och kosttillskott. Mer sporadiskt provtas fjäderfä och hägnat vilt (ren, kron- och dovhjort). Produktionen av vildsvin i hägn är så begränsad att provtagning endast undantagsvis förekommer.

Av 6 kap. 3 § LIVSFS 2021:8 framgår att avgifter tas ut för provtagning och undersökning av mjölk, ägg, tama hov- och klövdjur, hägnat vilt och fjäderfä. Den del av kontrollprogrammet för kontaminanter som avser provtagning och undersökning av fisk, vilt, barnmat som färdigrätter och kosttillskott är däremot anslagsfinansierad. Även provtagning av vildsvin i hägn anslagsfinansieras i förekommande fall.

I likhet med vad som ovan föreslås såvitt avser restsubstanser föreslår Livsmedelsverket också för kontaminanter ett förtydligande i föreskrifterna så att det istället för hägnat vilt specificeras vilka djurslag som här avses, nämligen ren samt kron- och dovhjort i hägn.

Vad avser provtagning på mjölk föreslår Livsmedelsverket också en ändring i fråga om beräkningsgrund för avgiften. Istället för att beräkna avgiften per tusen liter föreslår Livsmedelsverket att avgiften beräknas per ton. Den föreslagna ändringen från liter till ton innebär inte någon förändring i sak.

Vad gäller avgifter för mjölk kommer inte några prover att tas under 2022. Kostnader för bl.a. administration och datasystem föreligger dock alltjämt för kontrollprogrammet utifrån att det rör sig om ett flerårigt, löpande program. Livsmedelsverket föreslår därför att avgift för mjölk ändå ska tas ut för 2022.

Avgifterna för kontrollprogrammet för kontaminanter är liksom kontrollprogrammet för rests substanser fördelade på mjölk, ägg och kött. Fördelningen av kostnaderna baseras även för detta program på antalet prover, det vill säga andelen prover inom det aktuella avgiftsområdet (mjölk, ägg eller kött). Vidare beaktas eventuella samordningsvinster vad gäller administration, provtagning och analys. Beräkning av avgift för respektive anläggning (mejeri, äggpackeri samt slakteri och vilthanteringsanläggning) baseras på produktionsvolym. Uppskattade kostnader och avgiftsintäkter för kontrollprogrammet för kontaminanter under 2022 följer av tabellen enligt nedan.

Prognos för kontrollprogrammet för kontaminanter 2022

(tkr)	Ingående balans	Kostnader 2022	Produktionsvolym (ton)	Avgift (kr)	Intäkter 2022	Utgående balans
Mjölk	-63	148	2 773 000	0,047	-130	-45
Ägg	-168	538	148 000	2,37	-351	19
Kött	-222	714	581 000	0,82	-476	16
Totalt	-453	1 400			-957	-10

* Produktionsvolym baserad på statistik för 2020 gällande mjölk och ägg samt baserad på planerad slakt 2021 för kött.

Som följer av tabellen finns också för kontrollprogrammet för kontaminanter inför 2022 ett ackumulerat överskott. Livsmedelsverket föreslår i likhet med vad som föreslås för kontrollprogrammet för rests substanser att avgifterna för mjölk, ägg och kött inom kontrollprogrammet för kontaminanter inte ändras inför 2022. Som följer av prognosen uppkommer med föreslagna avgifter ett mindre underskott för ägg och kött och ett visst överskott för mjölk. För kontrollprogrammet som helhet uppkommer ett mindre överskott som kommer att ingå i beräkningsunderlaget för avgifterna inför perioden 2023-2025. Beroende på resultatet av pågående översyn kan, som tidigare nämnts, avgifterna komma att ändras redan från 2023.

5.2.3 Salmonella

Inom ramen för kontrollprogrammet för salmonella tar Livsmedelsverket prover på nötkreatur, tamgris och fjäderfä. För att täcka kostnaderna för kontrollprogrammet för salmonella tar Livsmedelsverket ut avgifter. Av 6 kap. 2 a § 2 p LIVSFS 2021:8 framgår att livsmedelsföretagare för var och en av sina anläggningar som slaktar nötkreatur, svin och fjäderfä årligen ska betala en avgift för undersökning av salmonella.

Provtagningar inom ramen för kontrollprogrammet för salmonella utförs vid slakterier och styckningsanläggningar, varav några är så kallade integrerade verksamheter (anläggningar som har både verksamheterna slakt och styck). Som följer av 18 a § livsmedelsförordningen är det Livsmedelsverket som ansvarar för provtagningar inom kontrollprogrammen. En större del av de provtagningar som utförs vid styckningsanläggningar utförs emellertid av livsmedelsföretagarna själva genom så kallad överförd provtagning. Kostnaderna för sådan provtagning ingår således inte i den kostnadsmassa som ligger till grund för Livsmedelsverkets avgift avseende salmonellaprogrammet. Härutöver har en mindre andel provtagningar utförts av Stockholms stad. Livsmedelsverket kommer från 2022 att överta ansvaret för dessa provtagningar varför kostnaderna för detta numera ingår i Livsmedelsverkets beräkningsunderlag för avgifterna för kontrollprogrammet för salmonella.

För slakterier har avgiften för salmonellaprogrammet fram till och med 2021 varit uppdelad i två delar. Kostnaden för provtagning har ingått i avgiften för den årliga planerade kontrollen medan kostnaden för administration och analys har ingått i avgiften för kontrollprogrammet, dvs. den avgift för slakterierna som regleras i 6 kap. 2 a § 2 p LIVSFS 2021:8 och som beräknas utifrån uppskattad produktionsvolym. Vad gäller styckningsanläggningar har kostnaden för provtagning fram till och med 2021 ingått i avgiften för den årliga planerade kontrollen. Kostnaden för administration och analys av den provtagningen har dock ingått i avgiften för kontrollprogrammet som tagits ut av slakterierna.

Livsmedelsverket föreslår nu att kostnaderna för kontrollprogrammet tydligare ska fördelas på de två avgiftskollektiven, slakterier och styckningsanläggningar.

Som ovan nämnts ingår kostnaden för provtagningen inte längre i kostnadsmassan som taxan för den årliga avgiften för planerad kontroll är baserad på utan kostnaden ingår numera i kostnadsmassan för kontrollprogrammet. För att denna ökade kostnad för kontrollprogrammet ska kunna täckas av avgifter föreslår Livsmedelsverket därför en höjning av den avgift som tas ut av slakterier från 3,08 till 14,10 kronor per beräknat ton slaktat kött. I den föreslagna avgiften ingår kostnader för administration, provtagning och analys, dock numera endast för de prover som härrör från slakterierna.

Vad gäller styckningsanläggningar har kostnaden för provtagning fram till och med 2021 ingått i avgiften för den årliga planerade kontrollen. Precis som för slakterier ingår dock inte längre kostnaden för provtagning i kostnadsmassan som taxan för den årliga avgiften för planerad kontroll är baserad på utan kostnaden ingår numera i kostnadsmassan för kontrollprogrammet. Livsmedelsverket föreslår att avgiften för salmonella ska tas ut som en avgift av kontrollprogrammet och bestämmas till 4,43 kr per beräknat ton styckat kött. I denna nya avgift ingår kostnader för administration, provtagning och analys. För styckningsanläggningarna innebär förslaget således ökade avgifter eftersom avgiften fram till och med 2021 endast omfattat provtagning.

Noteras bör att vid slakterier med integrerad verksamhet kommer det att tas ut avgift både för slakteriverksamheten och för styckningsverksamheten, dvs. två olika avgifter.

Vidare, som ett förtydligande, föreslår Livsmedelsverket att föreskrifterna ändras så att det istället för svin anges tamgris.

Livsmedelsverket fördelar kostnaderna mellan verksamheterna slakt och styck baserat på antalet provtagningar för respektive kollektiv. Inom respektive kollektiv tas sedan en avgift ut baserad på respektive verksamhets produktionsvolym. Uppskattade kostnader och avgiftsintäkter för slakterier respektive styckningsanläggningar för kontrollprogrammet för salmonella under 2022 följer av tabellen enligt nedan.

Prognos för kontrollprogrammet för salmonella 2022

(tkr)	Ingående balans	Kostnader 2022	Produktionsvolym (ton)	Avgift (kr)	Intäkter 2022	Utgående balans
Slakt	-1 028	9 098	574 000	14,10	-8 093	-23
Styck	-77	2 328	508 000	4,43	-2 250	1
Totalt	-1 105	11 426			-10 343	-22

* Produktionsvolym baserad på planerad slakt respektive planerad styck 2021.

I likhet med kontrollprogrammen för rests substanser och kontaminanter finns inför 2022 ett ackumulerat överskott (ingående balans) för kontrollprogrammet för salmonella. Med den höjning av avgiften som föreslås uppkommer enligt prognosen ett mindre överskott för slakterier och ett marginellt underskott för styckningsanläggningar. För kontrollprogrammet som helhet uppkommer ett mindre överskott som kommer att ingå i beräkningsunderlaget för avgiften inför perioden 2023-2025.

5.2.4 Underlag för avgiftsbeslut

I 1 kap. 3 a § Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2006:21) om avgifter för offentlig kontroll, prövning och registrering anges att Livsmedelsföretagare ska, efter anmodan från Livsmedelsverket, inkomma med underlag för fastställande av avgifter enligt 3 kap.

och 6 kap. Den 1 januari 2022 ersätts LIVSFS 2006:21 av LIVSFS 2021:8 och bestämmelsen om underlag finns inte längre kvar i de nya föreskrifterna. För att säkerställa att Livsmedelsverket alltså får in de underlag som behövs för beräkning av avgifter för kontrollprogrammen föreslår verket att en ny bestämmelse införs i 6 kap. LIVSFS 2021:8 enligt vilken livsmedelsföretagare ska, efter begäran från Livsmedelsverket, inkomma med underlag för beräkning av avgifter enligt 6 kap.

5.2.5 Redaktionella ändringar

I syfte att uppnå enhetlighet föreslås en omstrukturering av 6 kap. LIVSFS 2021:8 med bl.a. nya rubriker och ett mer enhetligt språk.

5.3 Alternativa lösningar

Livsmedelsverket har övervägt alternativa lösningar. Ett alternativ till de föreslagna avgifterna för rests substanser och kontaminanter skulle kunna vara att sänka avgifterna för att helt undvika ett ackumulerat överskott eller att för kontaminanter sänka avgiften för kött något för att helt undvika underskott. Utifrån att Livsmedelsverket till följd av pågående översyn kommer att göra nya beräkningar inför perioden 2023-2025 och då vid behov justera avgifterna är bedömningen att det saknas skäl att vidta sådana justeringar.

För kontrollprogrammet för kontaminanter skulle en alternativ lösning även kunna vara att verket inte tar ut någon avgift för mjölk under 2022 utifrån att någon provtagning på mjölk inte kommer att genomföras under detta år. En sådan justering av avgiften skulle emellertid leda till att Livsmedelsverket inte skulle få full kostnadstäckning samt till ett ackumulerat underskott för programmet. Detta utifrån att det, som tidigare nämnts, alltså finns kostnader för kontrollprogrammet trots att någon provtagning av mjölk inte kommer att genomföras under året.

Vad gäller kontrollprogrammet för salmonella har Livsmedelsverket valt att föreslå en indelning med två avgiftskollektiv (slakterier respektive styckningsanläggningar) med en avgift för vardera kollektiv. Livsmedelsverket hade istället kunnat föreslå ett avgiftskollektiv och då lämpligen slakterierna utifrån att allt kött innan det ges ut på marknaden måste passera ett slakteri. Det skulle med en sådan lösning ankomma på slakterierna själva att sedan anpassa sina avgifter gentemot övriga marknaden för att på detta sätt sprida kostnaderna på övriga aktörer. Med anledning av eventuella statsstödmöjligheter⁴ ser verket emellertid inte detta som en lämplig lösning.

⁴ Se avsnitt 2.2.

6. Slakterier och vilthanteringsanläggningar

6.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Livsmedelsverket har alltsedan beslut fattades om de nya avgiftsföreskrifterna (LIVSFS 2021:8) fortsatt arbetet med avgiftssystemet för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Under sommaren har Livsmedelsverket beslutat att skjuta upp införandet av s. k. representativt urval på fjäderfäslakterierna. Införandet skulle ha minskat bemanningstiden för officiell veterinär på dessa slakterier eftersom besiktningen som utförs av officiell veterinär skulle ha begränsats till ett representativt urval fåglar från varje flock⁵. Det har nu framkommit dels att detta uppskjutna införande av representativt urval avseende fjäderfäslakterier påverkar timtaxorna, dels att det i de tidigare beräkningarna av förbiseende medräknats sådana OH-kostnader som inte får ingå i kostnadsmassan. Detta innebär att Livsmedelsverket behövt se över timtaxorna. Verket vill, med hänsyn till vad som redogjorts för ovan avseende kontrollprogrammet för salmonella, betona att kostnaderna för salmonellaprovtagningen flyttades från kostnadsmassan avseende offentlig kontroll på slakterierna till kontrollprogrammets kostnadsmassa redan innan timtaxorna beslutades i juni.

6.2. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket har som nämnts ovan beslutat att skjuta upp införandet av representativt urval avseende fjäderfäslakterier vilket innebär att genomförandet av den offentliga kontrollen på dessa slakterier kommer att fortgå som tidigare. Till grund för de beslutade timtaxorna låg bl.a. att alla fjäderfäanläggningarna genom representativt urval skulle ha klassats som anläggningar med ständig närvaro av Livsmedelsverkets personal. Detta eftersom en förutsättning för representativt urval är att anläggningen har ständig närvaro som grund. Vissa av dessa anläggningar kommer dock i det nya förslaget att fortsatt vara s.k. besöksanläggningar utan ständig närvaro. Detta innebär att Livsmedelsverket behövt justera fördelningen av kostnadsmassan på de olika anläggningsgrupperna.

Ett fåtal anläggningar med en slaktvolym upp till och med 1 000 ton har flyttats från att i ett system med representativt urval ha ständig närvaro som grund till att åter vara anläggningar utan ständig närvaro. Denna flytt ger en minskad timtaxa för samtliga anläggningar med ständig närvaro med en slaktvolym upp till och med 1 000 ton eftersom dessa fjäderfäslakterier jämfört med övriga slakterier i gruppen har många besök, dvs. en relativt stor andel av resekostnaderna. Flytten ger en ökad inställelseavgift för anläggningar utan ständig närvaro av samma anledning. Ökningen blir dock marginell eftersom det blir fler besök som kostnadsmassan för inställelseavgiften ska fördelas på.

⁵ Se artikel 25.2 i förordning (EU) 2017/625 och artikel 1.1 i förordning (EU) 2019/627 om enhetliga praktiska arrangemang för utförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel, i enlighet med förordning (EU) 2017/625, och om ändring av kommissionens förordning (EG) nr 2074/2005 vad gäller offentlig kontroll.

De anläggningar som har en nuvarande slaktvolym mellan 1 000 och 2 000 ton är av samma orsak flyttade och omfattas nu av avgiftsmodellen för anläggningar utan ständig närvaro. Denna flytt ger en minskning av både timtaxan för anläggningar med ständig närvaro överstigande 1000 ton och inställelseavgiften för anläggningar utan ständig närvaro. Detta eftersom dessa anläggningar nu fortsatt ska betala för resor, vilket i sin tur betyder att antalet besök som resekostnaderna fördelas över ökar och då minskar kostnaden för varje besök.

Resultatet av ovanstående, tillsammans med att de OH-kostnader som tidigare felaktigt ingått i kostnadsmassan tagits bort, innebär att Livsmedelsverket föreslår följande timtaxor och inställelseavgift. Förslaget innebär en sänkning av de timtaxor som beslutades i juni.

Typ av kontroll	Timtaxa (kr)
Kontroll vid slakt (ständig närvaro >1 000 ton)	950 (OV) 780 (OA)
Kontroll vid slakt (ständig närvaro ≤1 000 ton)	1 170 (OV) 990 (OA)
Kontroll vid slakt (besöksanläggningar)	Inställelseavgift 1 170 950
Kontroll vid nödslakt och gårdsslakt	1 170

6.3. Alternativa lösningar

Det saknas alternativa lösningar till att justera timtaxorna.

7. Övriga livsmedelsanläggningar

7.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Även avseende övriga livsmedelsanläggningar har Livsmedelsverket fortsatt arbetet med avgiftssystemet sedan de nya avgiftsföreskrifterna (LIVSFS 2021:8) beslutades. Verket har därvid uppmärksammat dels det som ovan redogjorts för avseende kontrollprogrammen (salmonella), dels att de tidigare beräkningarna inte korrekt beaktat att vissa företag avslutar sin verksamhet under året samt att vissa OH-kostnader av förbiseende felaktigt medräknats. Även ett internt arbete med effektivisering av kontrollen av övriga livsmedelsanläggningar gör att timtaxorna behöver justeras.

7.2. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket föreslår att anläggningarna fortsatt debiteras en minimitid motsvarande tre timmar på lördag, söndag, helgdagar och storhelger. Det beror på att kostnaderna för Livsmedelsverket bl.a. utgörs av den lön som medarbetaren får dessa dagar, vilken uppgår till minst tre timmar. Den kontroll som kommer att ske under aktuella dagar

kommer dock troligen alltid vara av sådan karaktär att kontrolltiden alltid kommer att överstiga tre timmar.

I det nuvarande avgiftssystemet fastställs den årliga avgiften för planerad kontroll som företagen ska betala i förväg och betalning sker innan kontrollen har utförts. Varje år är det 5-10 procent av anläggningarna som lägger ned verksamheten eller gör ändringar i denna på sätt att ett nytt godkännande av anläggningen krävs. Ett nytt godkännande genererar en ny godkännandavgift. Ungefär hälften av dessa anläggningar har inte haft någon kontroll när nedläggningen eller förändringen sker. Eftersom avgift har utgått för den planerade kontrollen har dock Livsmedelsverket erhållit en intäkt. I det nya avgiftssystemet kommer kontrollen att debiteras i efterhand. Detta innebär att en intäkt som bidragit till att täcka Livsmedelsverkets totala kostnader för kontrollen av övriga livsmedelsanläggningar försvinner. Livsmedelsverket beaktade vid beräkningarna i våras inte denna effekt av införandet av efterhandsdebitering, vilken i sig innebär att timtaxorna ökar. Verket har dock internt lagt ett effektiviseringskrav på verksamheten motsvarande denna höjning. Detta medför att effekten på timtaxorna av denna tidigare felberäkning uteblir. De OH-kostnader som vid beslutet av timtaxor i juni felaktigt räknats med avseende de obligatoriska avgifterna har också tagits bort. Detta har kvarlämnat en kostnads massa om ca 24 miljoner kr.

Livsmedelsverket föreslår mot bakgrund av ovanstående att timtaxan för livsmedelsanläggningar som omfattas av artikel 79.1 och 2 i förordning (EU) 2017/625 ska uppgå till 1 860 kr. För övriga livsmedelsanläggningar föreslår verket en timtaxa om 1 940 kr.

7.3. Alternativa lösningar

Det saknas alternativa lösningar till att justera timtaxorna.

8. Godkännande och registrering

8.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Såsom framgår ovan i avsnitt 6 och 7 har Livsmedelsverket identifierat att timtaxorna för såväl slakterier och vilthanteringsanläggningar som övriga livsmedelsanläggningar behöver justeras. Detta påverkar avgifterna för godkännande och registrering av livsmedelsanläggningar eftersom de är baserade på timtaxorna för respektive anläggningstyp.

8.2. Livsmedelsverkets förslag

Eftersom nya timtaxor föreslås för samtliga anläggningar så blir godkännandavgiften, som är beräknad utifrån dessa, justerad. Livsmedelsverket föreslår att grundavgiften för godkännande av slakterier och vilthanteringsanläggningar ska uppgå till 16 960 kr. Denna grundavgift motsvarar 16 timmars handläggning och innefattar ett platsbesök om åtta

timmar. För kontroll som tillkommer därutöver föreslås en avgift om 1 170 kr per timme. För övriga livsmedelsanläggningar föreslår Livsmedelsverket att grundavgiften ska uppgå till 5 820 kr samt att platsbesök och eventuell handläggning utöver de tre timmar som ingår grundavgiften debiteras med 1 940 kr per timme.

Även beräkningen av registreringsavgiften har påverkats av den justerade kostnadsmassan. Livsmedelsverket föreslår därför att registreringsavgiften justeras till 1 050 kr.

8.3. Alternativa lösningar

Det saknas alternativa lösningar till att justera avgifterna.

9. Exportkontroll

9.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Med export avses handel med länder som inte är medlemmar i EU. Livsmedelsverket är behörig myndighet avseende kontrollen vad gäller export av livsmedel. Ett vanligt krav vid kontroll är att företagen vid export ska bifoga ett intyg som tagits fram i samråd mellan Livsmedelsverket och dess motsvarighet i mottagarlandet. Det kan även finnas krav på att Sverige ska godkännas som exportland och då även krav på att den anläggning som vill exportera ska ha ett särskilt godkännande. I det senare fallet kräver vissa länder att en särskild exportkontroll utförs årligen av samtliga anläggningar som är listade för landet i fråga.

Livsmedelsverket utfärdar exportintyg dels centralt, dels regionalt. De centralt utfärdade intygen föregås inte av någon exportkontroll på plats. För dessa intyg tar Livsmedelsverket ut en avgift per intyg. Avgiften påverkas av till vilket land som exporten ska ske och därigenom vilken typ av papper som intyget utfärdas på.

De regionalt utfärdade intygen skiljer sig från de centrala intygen genom att de i regel föregås av en kontroll på plats på anläggningen. Kontroll sker både vid fisk-, kött- och mjölkproduktanläggningar, vid kyl- och fryshus samt på slakterier. För de regionala intygen används oftast vanligt papper. Eurasiska ekonomiska unionen kräver dock specialpapper som den exporterande anläggningen beställer.

Innan Livsmedelsverket kontrollorganisation omorganiserades 2019 tog verket ut samma timtaxa för den regionala exportkontrollen som för all övrig kontroll utförd av officiell veterinär. Under 2020-21, i det tillfälliga avgiftssystemet, tar Livsmedelsverket istället ut den taxa som utgår för offentlig kontroll av övriga livsmedelsanläggningar. Inför införandet av det nya avgiftssystemet 2022 har Livsmedelsverket gjort en översyn av organisationen av exportkontrollen och det därmed sammanhängande avgiftsuttaget vilket

medfört att viss översyn av avgifterna behöver ske.

9.2. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverkets centralt utfärdade intyg signeras av medarbetare vid verkets kontor i Uppsala. Administratörer och statsinspektörer utför därvid olika delar av handläggningen. Generellt är tidsåtgången i de olika ärendena likartad. Livsmedelsverket har i samband med den gjorda översynen av exportkontrollen övervägt om de olika intygsavgifterna ska förändras. Det finns sedan flera år ett överskott i budgeten avseende dessa intyg. Detta överskott har dels använts till systemutveckling av ”Mina sidor” avseende exporten, dels för att inte behöva höja avgifterna för intygen. Livsmedelsverket har emellertid för avsikt att fortsatt använda överskottet för att täcka kostnader för intygen och för fortsatt systemutveckling. Det har även framgått att viss underredovisning av tid förekommit, vilket delvis orsakat överskottet. Detta överskott ökar inte längre sedan två år. När överskottet är använt kommer Livsmedelsverket att se över avgiftsnivåerna för intygen men för nu föreslår verket att nivåerna kvarstår.

Vad gäller de regionalt utfärdade intygen utförs den kontroll som sker i anslutning till utfärdandet av i huvudsak (ca 80-90 procent) av medarbetare på område Kontroll regionala avdelningar norra, mellersta och södra Sverige. Exportkontrollerna i Göteborg utförs av de officiella veterinärer som arbetar vid Livsmedelsverkets gränskontrollstation i Göteborgs hamn. I de flesta fall utförs kontrollen av officiella veterinärer men det förekommer att även statsinspektörer och livsmedelskontrollanter utför kontroll. Vid kontrollen inspekteras transportmedel, last och eventuell plombering fysiskt varefter intyget kan signeras. Åter på kontoret scannas intyg och kontrollen diarieförs. Tidsåtgången för denna kontroll varierar. I vissa fall krävs att Livsmedelsverkets personal är på plats under hela lastningen vilket är tidskrävande.

Den kontroll som i vissa fall sker årligen för att anläggningar fortsatt ska kunna exportera sina produkter till tredje land utförs i huvudsak av personal på avdelning Kontroll av livsmedelsföretagare och gränskontroll.

Livsmedelsverket har utifrån exportkontrollens organisation och utförande, samt med beaktande av att exportkontrollen inte är sådan offentlig kontroll som utförs i samband den verksamhet som avses i kapitel II i bilaga IV i förordning (EU) 2017/625, beslutat att exportkontrollen ska utgöra ett eget avgiftsområde. Detta innebär att det fortsatt kommer utgå endast en taxa för kontrollen men att denna beräknas fristående för detta kollektiv och utifrån nationella regler om full kostnadstäckning. Den totala kostnadsmassan för exportkontrollen uppskattas till 5,4 miljoner kr och antalet kontrolltimmar till ca 3 900 st. Mot denna bakgrund föreslår Livsmedelsverket att en avgift om 1 390 kr per timme ska utgå för exportkontroll.

9.3. Alternativa lösningar

Livsmedelsverket har övervägt att införa en särskild taxa per intyg även för de intyg som utfärdas regionalt. Intygskostnaden skulle då utgå parallellt med kontrollavgiften. Fördelar med detta vore att företagen kunde uppfatta det som en mer likvärdig behandling och att avgiftsuttaget skulle vara mer harmoniserat. Livsmedelsverket har dock konstaterat att sådana intyg framförallt skulle orsaka extra administration, framförallt vid fakturering så att antalet intyg blir korrekt, vilket i sig skulle öka kostnaderna för företagen. Några andra alternativa lösningar kan verket inte se.

10. Kontroll av material och produkter i kontakt med livsmedel

10.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Med material och produkter i kontakt med livsmedel avses alla material och produkter som är avsedda att komma i direkt eller indirekt kontakt med livsmedel. Lagstiftningen, som återfinns framförallt i förordning (EG) nr 1935/2004 om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel men även i andra EU-akter, ska tillämpas på material och produkter, inklusive så kallade aktiva och intelligenta material och på produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel, som i sitt färdiga skick:

- är avsedda att komma i kontakt med livsmedel
- redan har kommit i kontakt med livsmedel och är avsedda för detta syfte eller
- rimligen kan förväntas komma i kontakt med livsmedel eller överföra sina beståndsdelar till livsmedel under normala eller förutsebara användningsförhållanden.

Lagstiftningen tillämpas däremot inte på:

- material och produkter som säljs som antikviteter,
- täckande material eller material i beläggningar, till exempel de som används för att täcka ostar, beredda köttvaror eller frukt, som utgör del av livsmedlet och kan konsumeras med livsmedlet,
- fasta allmänna eller privata anläggningar för vattenförsörjning.

Bestämmelserna ska tillämpas av varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med något led av tillverkning, förädling och distribution av material och produkter.

Fram till den 15 juli 2021 fanns det inte någon utpekad kontrollmyndighet i Sverige för kontroll utöver den kontroll som omfattar livsmedelsföretagare och deras användning av material och produkter i kontakt med livsmedel i sin livsmedelsverksamhet. En ändring av livsmedelslagen innebär numera att lagen även gäller material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Kommunerna har ansvaret för att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet när det gäller företag som bedriver tillverkning, förädling och distribution av material och produkter avsedda att komma i kontakt med

livsmedel. Motsvarande kontroll vid livsmedelsanläggningar, som utöver livsmedelsverksamhet även tillverkar, förädlar eller distribuerar kontaktmaterial, utförs av de kontrollmyndigheter som ansvarar för den ordinarie livsmedelskontrollen vid anläggningarna. Detta innebär att Livsmedelsverket är kontrollmyndighet för den verksamhet som bedrivs vid de anläggningar där verket ansvarar för livsmedelskontrollen.

10.2. Livsmedelsverkets förslag

Livsmedelsverket ska finansiera denna nya kontroll med avgifter. Av 7 § förordningen om avgifter för offentligt kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter följer att kontrollen ska debiteras i efterhand. Kontrollen omfattas inte av reglerna om obligatoriska avgifter i förordning (EU) 2017/625 eftersom det inte är fråga om verksamhet som avses i kapitel II i bilaga IV som möjliggör finansiering via artikel 79 i förordningen. Det är i stället fråga om avgiftsuttag enligt artikel 80 i förordningen, vilket innebär, såsom framgår ovan, att avgifterna ska beräknas helt utifrån nationell lagstiftning, dvs. enligt principen om full kostnadstäckning i 5 § avgiftsförordningen.

Vad gäller de anläggningar som Livsmedelsverket har kontrollansvar över, konstaterar verket att alla de verksamheter som kommer att få kontroll av material och produkter i kontakt med livsmedel är att se som ett kollektiv utifrån att det inte är en del av den normala verksamheten/kontrollen. Livsmedelsverket föreslår därför att kontrollen i denna del ska ha samma timtaxa oavsett vid vilken anläggning som kontrollen utförs och vem som utför den. Verket föreslår en timtaxa om 1 590 kr. Detta är beräknat utifrån ett genomsnitt av timkostnaderna för kontrollerna av livsmedelsföretagare vid slakterier respektive övriga livsmedelsanläggningar.

10.3. Alternativa lösningar

Om regleringen inte kommer till stånd saknas finansiering för kontrollen. Anslag skulle då behöva användas för att finansiera handläggningen trots att det inte är lagstiftarens avsikt. De alternativa lösningar som Livsmedelsverket övervägt är dels att använda samma taxor som för den huvudsakliga verksamhet som bedrivs på anläggningen, dels att göra skillnad mellan avgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar respektive övriga livsmedelsanläggningar. Det är dock inte möjligt utifrån regelverket i förordning (EU) 2017/625 med sådana lösningar.

11. Importkontroll

11.1. Beskrivning av problemen och vad Livsmedelsverket vill uppnå

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen när livsmedel eller material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel som enligt artikel 47 i förordning (EU) 2017/625 ska kontrolleras vid en gränskontrollstation. Detta innebär att

Livsmedelsverket ska utföra gränskontroll av animaliska och vissa vegetabiliska livsmedel men också av material och produkter som kommer i kontakt med livsmedel. Verket är även behörig myndighet för den särskilda verifiering av sändningar som ska ske vid import av ekologiska livsmedel. Enligt artikel 47 i förordning (EU) 2017/625 omfattas även ekologiska livsmedel av gränskontroll. Det pågår dock ett arbete inom EU med att ta fram regler kring att merparten av sändningarna med ekologiska livsmedel fortsatt endast ska omfattas av den särskilda verifieringen av sändningar.

Avgifterna för gränskontroll av animaliska och vissa vegetabiliska livsmedel ändrades senast 2020. Avgiften för gränskontroll av vissa material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel togs bort under 2021 på grund av en översyn av Livsmedelsverkets organisation och ändringar i lagstiftningen. Avgifterna för verifiering av sändningar avseende ekologiska livsmedel har inte förändrats sedan de infördes 2018.

Sedan det senast gjordes en översyn av avgifterna har underskottet⁶ i finansieringen ökat då avgifterna inte täcker Livsmedelsverkets kostnader för gränskontrollen. Det främsta skälet till det ökade underskottet är att antalet sändningar med animaliska och vegetabiliska livsmedel till Sverige minskade under 2020 på grund av pandemin. Under den senaste tiden har Livsmedelsverket dock noterat att pandemieffekten på importen börjat avta, framförallt avseende sändningar som importeras via gränskontrollstationen på Arlanda. Sedan Storbritanniens utträde ur EU omfattas sändningar därifrån av gränskontroll. Eftersom importen från Storbritannien är omfattande har det blivit mer arbete för gränskontrollen. Dessutom har en ändring i regelverket avseende sammansatta livsmedel medfört att antalet sådana sändningar som omfattas av gränskontroll också ökat. Verket har också upphört att via Tullverket ta ut en avgift från samtliga livsmedelsimportörer för provtagning och analys av livsmedel. Denna avgift finansierade tidigare delar av gränskontrollens övervakningsplan, varför dess finansiering behöver ses över.

Mot denna bakgrund behöver Livsmedelsverket justera avgifterna för den kommande treårsperioden. Uppstår behov av att justera avgifterna tidigare kommer det att ske. Värt att notera är att Livsmedelsverket inte har möjlighet att minska bemanningen på gränskontrollstationerna eftersom det krävs en viss grundbemanning. Delvis på grund av pandemin har dock lönekostnaderna varit lägre under en period varför underskottet har hållits tillbaka.

11.2. Livsmedelsverkets förslag

11.2.1. Inledning

Då all gränskontroll numera har sin grundreglering i förordning (EU) 2017/625 anser Livsmedelsverket att det finns skäl att förenkla utformningen av verkets

⁶ Totalt 3 361 tkr (ackumulerat underskott). Ingående balans 2021

avgiftsföreskrifter. Verket föreslår därför att bilagan om importavgifter utgår och att samtliga avgifter regleras direkt i importkapitlet i föreskrifterna. Detta innebär att regelverket enligt Livsmedelsverkets mening blir tydligare och mer transparent.

Gränskontrollen utförs av officiella veterinärer som får stöd i arbetet av statsinspektörer inom sitt team och övrig stödpersonal, såsom exempelvis verksjurister. Avgifterna för gränskontrollen, som är så kallade obligatoriska avgifter enligt artikel 79 i förordning (EU) 2017/625, ska också täcka kostnaderna för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet, support, utbildning, resor, lokaler, utrustning samt provtagnings- samt analyskostnader för de prover som tas ut inom ramen för övervakningsplanen.

Livsmedelsverket föreslår nu en höjning med i genomsnitt 25 procent baserat på en treårsprognos. Verket kommer därigenom att under perioden uppnå täckning för kostnaderna för gränskontrollen och det ingående underskottet som uppstått under de senaste åren. Samtliga avgifter påverkas av avgiftsoversynen.

Prognos (tkr)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Intäkter	-12 260	-11 622	-12 600	-15 505	-15 505	-15 505	-15 505	-15 505
Kostnader	12 843	13 346	11 812	14 266	14 575	14 891	15 216	15 548
Resultat	583	1 724	-787	-1 238	-930	-614	-289	42

Ingående balans	1 054	1 637	3 361	2 573	1 334	404	-209	-498
Utgående balans	1 637	3 361	2 573	1 334	404	-209	-498	-455

11.2.2. Grundavgifter m.m.

För varje sändning som kontrolleras föreslår Livsmedelsverket att det även fortsättningsvis ska utgå en grundavgift. För sändningar med animaliska livsmedel föreslår verket att det också fortsatt utgår en kiloavgift. Livsmedelsverket har i många år haft denna form av avgiftsuttag, vilken innebär att stora animaliesändningar bär en större del av kostnaden för gränskontrollen av animaliesändningar. Avgiften liknar den andra länder i närområdet har. För vegetabiliesändningar som inte presenteras fysiskt vid gränskontrollen är grundavgiften lägre eftersom kontrollarbetet då är mindre omfattande. I den högre grundavgiften ingår administrationen kring provtagningen av sådana sändningar.

Livsmedelsverket föreslår följande grundavgifter. Förslaget till grundavgift för ekologiska livsmedel förutsätter att det ovan nämnda förslaget till fortsatt undantag från gränskontroll beslutas.

	Animalier	Vegetabilier/FCM*	Ekologiska
Ny grundavgift	1 300 kr + 20 öre/kg	1 300 kr (850 kr)	950 kr
Tidigare grundavgift	1 100 kr + 15 öre/kg	1 100 kr (550 kr)	750 kr

*Avgift inom parentes utgår för sändningar som inte (behöver) presenteras fysiskt vid gränskontrollen.

11.2.3. Provtagning och undersökning

Livsmedelsverket föreslår att det för uttagande av prov för laboratorieundersökning med anledning av offentlig kontroll ska tas ut en avgift om 70 kr per enskilt prov. Detta innebär en höjning från tidigare 50 kr (40 kr för ekologiska produkter). Avgiften tas ut för varje enskilt prov som tas ut, vilket innebär att kostnaden för aktören varierar utifrån tillämpliga provtagningsregler. Livsmedelsverket har beräknat avgiften genom att slå ut den uppskattade kostnaden för det praktiska arbetet att ta proverna utslaget på den framräknade tidsåtgången för provtagningen. Den ansvarige aktören föreslås även fortsättningsvis betala Livsmedelsverkets kostnader för laboratorieundersökning och transport av proverna i det enskilda fallet. Beroende på typ av analys så ingår i vissa fall transportkostnaden i kostnaden för laboratorieundersökning medan den i andra fall ligger utanför. För prover som tas inom ramen för ett nationellt eller ett unionsrättsligt kontrollprogram föreslår Livsmedelsverket att det även fortsättningsvis inte ska utgå någon avgift.

11.2.4. Kontroll utanför normalarbetstid

Livsmedelsverket föreslår att gränskontrollen likställs med övrig kontroll som verket utför vad avser normalarbetstid. Detta innebär att även gränskontrollen kommer att ha en normalarbetstid som omfattar tiden mellan kl. 6–18 helgfri måndag–fredag. Ingen ändring föreslås avseende uppräkningsavgifterna för gränskontroll som sker utanför denna normalarbetstid. Sådan gränskontroll är sällan förekommande.

11.2.5. Kontroll i enlighet med artikel 65-67 i förordning (EU) 2017/625

Livsmedelsverket har tidigare tagit betalt för kontroll som kräver längre tid än normalt samt för kontroll som inte har avbeställts i tid. Verket föreslår att avgiften för kontroll som inte har avbeställts i tid tas bort. Vad gäller kontroll som tar längre tid än normalt avser det framförallt sändningar där det uppstår misstanke om bristande efterlevnad och även fall där sådan misstanke bekräftas. För sådana ärenden föreslår Livsmedelsverket att den ansvarige aktören ska betala en timtaxa om 1 000 kr. Taxan är beräknad utifrån den totala kostnadsmassan för gränskontrollen och det uppskattade antalet kontrolltimmar. Den genomsnittliga lönen för en officiell veterinär vid gränskontrollen har legat till grund för kostnadsmassan.

11.2.6. Kontroll på annan plats än gränskontrollstationer

Det finns möjlighet att utföra gränskontroll av vissa vegetabiliesändningar på annan plats än en gränskontrollstation. Livsmedelsverket har tidigare tagit ut en timtaxa för denna kontroll baserad på den restid som åtgått för den enskilda kontrollen. Eftersom Livsmedelsverket dock enligt artikel 82.2 i förordning (EU) 2017/625 inte får missgynna vissa aktörer på grund av avståndet mellan deras lokaler och den plats där den behöriga myndigheten är belägen föreslår verket nu en fast avgift om 1 250 kr. Avgiften ska betalas utöver grundavgiften. Avgiften är beräknad utifrån den genomsnittliga lönen för en officiell veterinär vid gränskontrollen, den uppskattade tiden för resor samt kostnaden för transporten.

11.2.7. Kontroll i enlighet med förordning (EU) 2019/2124

Livsmedelsverket föreslår att det fortsatt ska tas ut avgifter vid sådan transitering, omlastning och vidaretransport av sändningar som avses i kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2124 av den 10 oktober 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 vad gäller bestämmelser för offentlig kontroll av sändningar av djur och varor i transitering, omlastning och vidaretransport genom unionen samt om ändring av kommissionens förordningar (EG) nr 798/2008, (EG) nr 1251/2008, (EG) nr 119/2009, (EU) nr 206/2010, (EU) nr 605/2010, (EU) nr 142/2011 och (EU) nr 28/2012, kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/759 och kommissionens beslut 2007/777/EG. För utfärdandet av de intyg som avses i förordningens artikel 21 föreslår Livsmedelsverket att avgiften höjs till 500 kr per intyg. Avgiften är beräknad utifrån den genomsnittliga lönen för en officiell veterinär vid gränskontrollen och att den uppskattade tidsåtgången för utfärdandet av ett intyg är 30 minuter.

För godkännande av lager för aktuella sändningar, s. k. skeppshandelslager, och för offentlig kontroll av lagren enligt artikel 23 och 26 i förordningen föreslår Livsmedelsverket att timtaxan ska uppgå till 1 000 kr. Timtaxan är densamma som för kontroll i enlighet med artikel 65-67 i förordning (EU) 2017/625. För offentlig kontroll av enskilda sändningar i sådana lager innan sändningen ska lämna EU:s territorium eller förflyttas till annat skeppshandelslager föreslår Livsmedelsverket att samma timavgift ska utgå.

11.3. Sammanfattning av förändringar av avgifterna

De förändringar av avgifterna som Livsmedelsverket redogjort för ovan kan sammanfattas i följande tabell där utfallet 2020 jämförs med prognosen för 2022.

Utfall 2020	Volym	Avgift (kr)	Intäkt (tkr)
Sändningar med fullständig kontroll (animalier, icke-animalier med provtagning)	2 300 st	1 100	2 530
Dokumentkontroll (icke-animalier)	1 100 st	550	605
Animalier	27 578 ton	0,15 kr/ kg	4 135
Skeppshandelsintyg	100 st	350	35
Ekologiska livsmedel	3 000 st	750	2 250
Provtagning	5 000 st	50	250

Prognos 2022	Volym	Avgift (kr)	Intäkt (tkr)
Sändningar med fullständig kontroll (animalier, icke-animalier med provtagning)	3 200 st	1 300	4 160
Dokumentkontroll (icke-animalier)	1 100 st	850	935
Animalier	27 578 ton	0,20 kr/ kg	5 515
Skeppshandelsintyg	100 st	500	50
Ekologiska livsmedel	3 000 st	950	2 850
Provtagning	5 000 st	70	350

11.4. Alternativa lösningar

Det främsta alternativet till de avgifter som tas ut vid Livsmedelsverkets kontroll vid gränskontrollstationerna skulle vara en timavgift istället för den grundavgift som nu utgår. En sådan timavgift skulle kunna vara densamma för all gränskontroll och endast kompletteras med en fast avgift för kontroll på annat ställe och en uppräkningsavgift för kontroll utanför normalarbetstid. Ett annat alternativ skulle vara fasta avgifter för kontrollen som skulle kunna vara uppbyggd utifrån storleken på sändningarna.

Livsmedelsverket har dock beslutat att fortsätta med dagens system. Ytterligare översyn kan dock ske kommande år varför en framtida förändring av systemet inte kan uteslutas.

Avgiftssystemet inom importkontrollen bygger idag på att avgift betalas dels i form av en grundavgift, dels i form av en avgift per kilo (en s.k. viktbaserad taxa). Dessa avgifter varierar beroende på typ av importerad vara. Detta innebär således att importörer med stora sändningar betalar högre avgifter än de med små sändningar trots att det ofta är de små sändningarna som kräver mer arbete. Det finns således en viss övervältringseffekt inom systemet. Fördelar med systemet är att företagen är vana vid systemet som i sig har hög acceptans. Systemet är förutsägbart eftersom företagen lätt kan se vad de kommer att få betala. Detta gäller dock endast sändningar där ingen provtagning förekommer och där

alla krav är uppfyllda. I annat fall utgår även en timtaxa redan idag. Gränskontrollens verksamhet skiljer sig från Livsmedelsverkets övriga verksamhetsområden och kan inte jämföras. Taxesystemet bör därför likna andra EU-länders avgiftssystem eftersom importerande företag jämför Sverige med andra EU-länder och likväl kan välja att importera till EU genom ett annat EU-land. Flera andra länder använder sig av en viktbaserad taxa vid gränskontroll.

En fördel med att införa timtaxa för all gränskontroll är att företagen skulle få betala endast för den faktiska tid som det tagit att utföra kontrollen. Avgiften skulle då också vara uppbyggd på samma sätt som avgifterna för övriga Livsmedelsverkets kontroll. Detta skulle innebära att en företagare som driver en livsmedelsanläggning och som även importerar från tredje land skulle ha en likartad debitering oavsett vilken kontroll som är aktuell. En nackdel med systemet vore dock att importörer av små sändningar skulle, under förutsättning att inget är avvikande för sändningen, få höjda avgifter. Timtaxa för all kontroll skulle också innebära höjda krav på välfungerande tidredovisning och likartad handläggning mellan olika handläggare. Detta är dock något som Livsmedelsverket kontinuerligt arbetar med.

En fast avgift för gränskontroll av importsändningar skulle kunna upplevas som orättvis om samtliga sändningar fick samma avgift. Det skulle därför troligen krävas en uppdelning av sändningarna i olika intervall för att skapa ett rättvisare avgiftsuttag. Vissa EU-länder använder detta idag. Livsmedelsverket använder det också redan för sändningar från Nya Zeeland då dessa avgifter tas ut enligt särskilt avtal. Analyskostnader skulle dock behöva hanteras separat eftersom det utslaget i den fasta avgiften skulle kunna orsaka övervältringseffekter.

12. Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll

Som redogjorts för ovan i avsnitt 5 är numera endast Livsmedelsverket behörig myndighet för utförande av kontroll inom ramen för det nationella kontrollprogrammet avseende salmonella. Livsmedelsverket har i sina föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll reglerat kontrollprogrammet och den provtagning som utförts av andra kontrollmyndigheter. Denna reglering blir obehövlig i och med den nämnda ändringen av bemyndigandet. Livsmedelsverket föreslår därför att samtliga regler om kontrollprogrammet för salmonella i föreskrifterna ska upphävas. Verket kommer att istället reglera sin egen verksamhet i interna styrande dokument.

I och med övergången till efterhandsdebitering för den offentliga kontrollen vid samtliga livsmedelsanläggningar kommer Livsmedelsverket inte fortsättningsvis att behöva ta in uppgifter om den planerade verksamheten för att kunna besluta om en årlig avgift för planerad kontroll. Bestämmelserna om detta har därför tagits bort vid antagandet av verkets nya avgiftsföreskrifter som ska börja tillämpas vid årsskiftet. Inhämtningen av de uppgifter som behövs för Livsmedelsverkets planering av bemanningen vid slakterier och

vilthanteringsanläggningar är reglerad i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:9) om planering av besiktning före och efter slakt. För övriga livsmedelsanläggningar saknas dock en sådan bestämmelse, i avvaktan på nya föreskrifter och en ny riskklassningsmodell. Livsmedelsverket föreslår därför att det i föreskrifterna om offentlig kontroll införs en bestämmelse om att livsmedelsföretagare och andra verksamhetsutövare på begäran av verket lämna de uppgifter om sina anläggningar eller verksamheten i övrigt som verket behöver för bedömningen av verksamhetens kontrollbehov. Ändringen innebär således inte någon förändring jämfört med de idag gällande bestämmelserna.

13. Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Om regleringen inte kommer till stånd saknas finansiering för nytillkomna och höjda avgifter. Anslag skulle då behöva användas för att finansiera verksamheten trots att det inte är lagstiftarens avsikt.

14. Vilka bemyndiganden som Livsmedelsverkets beslutanderätt grundar sig på
Föreskrifterna (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet

Bestämmelse	Bemyndigande
1 kap. 2–5 §§	11 och 12 §§ förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land 31 § livsmedelsförordningen (2006:813) 17 § förordningen (2006:815) om provtagning av djur, m.m. 9 § förordningen (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter 5 § förordningen (2011:1060) om kontroll vid export av livsmedel 8 kap. 20 § djurskyddsförordningen (2019:66) 6–9, 11–13, 15, 16 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
2 kap. 1 och 2 §§	7, 16 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
2 kap. 3 §	7, 13 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
2 kap. 4–7 §	7, 15 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
3 kap.	11 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
4 kap. 1–8 §§	17 § förordningen (2006:815) om provtagning av djur, m.m. 9 § förordningen (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter 8 kap. 20 § djurskyddsförordningen (2019:66) 6, 8, 9, 16 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
4 kap. 9–10 §§	5 § förordningen (2011:1060) om kontroll vid export av livsmedel
4 kap. 11 §	6, 8, 9, 16 och 19 §§ förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
5 kap.	11 och 12 §§ förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land 19 § förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter
6 kap.	31 § livsmedelsförordningen (2006:813) 12 § förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter

Föreskrifterna (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll

Bestämmelse	Bemyndigande
1 kap. 1 a §	30 och 31 §§ livsmedelsförordningen (2006:813)

15. Kostnadmässiga konsekvenser av regleringen

Livsmedelsverket har tagit fram exempel på de nya avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som föreslås. Dessa finns bifogade i bilaga till denna konsekvensutredning.

16. Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. Förslaget är inte anmälningspliktigt.

17. Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av speciella informationsinsatser

Livsmedelsverket kommer att informera om de nya avgifterna. Alla företag som har anläggningar som står under Livsmedelsverkets kontroll kommer att få brev dels om att remissen är utskickad, dels i samband med att föreskrifterna beslutas senare i höst. I samband med det senare kommer Livsmedelsverket att påminna om de nya avgiftsföreskrifterna och dess innebörd i stort.

Information kommer även att ges via Livsmedelsverkets webbplats. De avgiftssidor som nu finns kommer att ses över och uppdateras. Det kommer såsom nämndes i vårens remiss bl.a. att finnas möjlighet för slakterier och vilthanteringsanläggningar att preliminärt beräkna sina avgifter.

Det finns inget skäl nu när föreskrifterna ändras att deras ikraftträdandedatum ändras, utan detta kommer fortsatt att vara den 1 januari 2022.

18. Vilka berörs av regleringen?

Alla livsmedelsföretagare som står under kontroll av Livsmedelsverket är berörda av regleringen. Likaså berörs de företag som har för avsikt att starta en ny livsmedelsanläggning.

Under 2020 uppgick antalet aktiva slakterier och vilthanteringsanläggningar i Sverige till 126 respektive 73 stycken. Av slakterierna var 57 stycken även godkända för vilthantering. Storleksmässigt kan slakterierna delas upp enligt följande.

Djurslag	Slaktvolym	Antal anläggningar
Tamboskap	< 1 000 ton	93
	1 000 – 5 000 ton	14
	5 000 – 10 000 ton	1
	> 10 000 ton	9
Ren		9
Fjäderfä	< 2 000 ton	8
	2 000 – 5 000 ton	3
	5 000 – 10 000 ton	-
	>10 000 ton	4

Antalet djuruppfödare i Sverige som i slutändan berörs av förslaget om nya avgifter för slakterierna kan endast uppskattas. Enligt statistik från Jordbruksverket finns det cirka 30 000 företag med uppfödning av nötkreatur, får, getter, gris och höns.

Vidare finns det cirka 4 600 renägare (som äger minst en ren) och drygt 1 000 renskötsselföretag i Sverige.

Antalet övriga anläggningar som står under Livsmedelsverkets kontroll var 2020 ca 1 200 stycken. Av dessa var 165 mjölkproduktanläggningar, 56 styckningsanläggningar och 270 fiskanläggningar.

Under 2020 fanns i Sverige totalt 89 790 livsmedelsanläggningar, varav 88 353 stod under kommunal kontroll. Därutöver fanns totalt 37 712 anläggningar i primärproduktionen som stod under kontroll av länsstyrelserna.

Livsmedelsverket har avseende ekologisk produktion delegerat kontroll till sex kontrollorgan.

19. Effekter för kommuner och kontrollorgan

Utöver de effekter för kommuner som angavs i föregående remiss (dnr 2021/01193) vill Livsmedelsverket särskilt nämna följande rörande salmonellaprovtagningen på styckningsanläggningar. Livsmedelsverket är till följd av ändring i livsmedelsförordningen den enda behöriga myndigheten att utföra denna provtagning. Detta innebär att verket från 2022 kommer att ta över ansvaret för dessa provtagningar från Stockholms stad, se närmare avsnitt 5.2.3.

Vad gäller ekologisk produktion innebär förslagen att kontrollorganen kommer att behöva se över sitt avgiftsuttag i och med dels att funktionen att ta emot anmälan försvinner, dels

att Livsmedelsverket inför en avgift för årlig revision. För kontrollorgan som vill ansöka om delegering i framtiden kommer detta inte längre att vara kostnadsfritt.

20. Miljö och jämställdhet

Livsmedelsverket ser ingen ytterligare påverkan på miljö och jämställdhet än vad som angavs i föregående remiss (dnr 2021/01193).

21. Uppföljning och utvärdering av föreskrifterna

Livsmedelsverket planerar för att justera remitterade avgifter utifrån ett treårigt intervall. Avgifter kommer dock att vid behov justeras tidigare om något särskilt inträffar. Vad gäller särskilt kontrollprogrammen fortsätter översynen av dessa och dess finansiering, varför avgifter kommer att ändras redan inför 2023.

Talesperson

Eiríkur Einarsson, områdeschef område Kontroll, 018 - 17 55 22